

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ТЕОРІЇ ЛІТЕРАТУРИ І
ЛІТЕРАТУРНОЇ ТВОРЧОСТІ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ЛІТЕРАТУРА У ГЛОБАЛЬНОМУ НАУКОВОМУ ПРОСТОРИ XXI СТОЛІТТЯ
для здобувачів третього освітньо-наукового рівня
доктор філософії**

для всіх спеціальностей, ліцензованих у
Київському національному університеті імені Тараса Шевченка
для третього освітньо-наукового рівня

вид дисципліни вибіркова
Форма навчання денна
Навчальний рік 2018/2019
Період навчання II рік
Кількість кредитів ECTS 4 кредити
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю іспит

Викладач: доктор філологічних наук, доцент Олена Віталіївна Романенко

Розробник: доктор філологічних наук, доцент Романенко Олена Віталіївна

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри історії української літератури,
теорії літератури і літературної творчості

 (проф. Грищик Л.В.)

Протокол № 10 від «06» березня 2019 року

Схвалено науково-методичною комісією Інституту філології

Протокол № 5 від «21» березня 2019 року

Голова науково-методичної комісії «___» _____ 2019 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – ознайомлення із новітніми концепціями розвитку мистецтва та літератури у контексті формування ідей цифрової епохи, мета модернізму та новітніх креативних практик. Основна увага курсу зосереджена на вивченні впливу глобалізаційних процесів на формування ідентичності, зафіксованої у різноманітних текстах, процесах взаємодії гуманітаристики та ринку, питаннях мультикультурності та політиці міжкультурному, динаміці розвитку візуальних мистецтв, міжкультурних студій та ін.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

Аспірант повинен:

Успішно опанувати навчальні дисципліни: «Філософія», «Методологія наукової діяльності з основами інтелектуальної власності».

Необхідною умовою доступу до дисципліни «Література у глобальному естетичному просторі XXI століття» є такі компетентності аспіранта:

знати:

- провідні поняття і терміни, пов'язані із теорією літератури, мультикультуралізмом, постколоніалізмом та ін.;
- особливості розвитку масової культури та мистецтва і масмедій на сучасному етапі становлення гуманітаристики;
- специфіку розвитку сучасного літературного процесу;
- поняття медіатексту.

уміти:

- систематизувати знайдену у результаті пошукової діяльності інформацію;
- класифікувати художні явища – літератури, мистецтва у контексті загальносвітових і національних тенденцій;
- оцінювати тенденції розвитку літератур і культур – у контексті загальносвітових та національних специфік їх функціонування;
- презентувати власні оригінальні дослідження.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Література у глобальному естетичному просторі XXI століття» передбачає вивчення характерних явищ літературного і культурного процесу XXI століття, освоєння практики аналізу художнього тексту у контексті загальних соціокультурних та філософських змін сучасної доби. У межах цієї дисципліни розглядаються питання взаємозв'язку літератури та суспільних процесів, концептуальних змін сприйняття та тлумачення художнього тексту, довід читання і інтерпретації літературних творів. Звертається увага на полеміку стосовно розвитку постколоніальних теорій, теорій візуальних мистецтв, культурних програм глобалізації, мистецьких і наукових стратегій міжкультурної взаємодії та ін.

4. Завдання (навчальні цілі). Навчальна дисципліна «Література у глобальному естетичному просторі XXI століття» спрямована на формування таких загальних і спеціальних компетентностей аспіранта:

- вміти на практиці застосовувати основні методологічні підходи (культурний матеріалізму, постколоніальні студії та ін.) під час написання наукових статей та підготовки наукових доповідей;
- вміння проводити фахову наукову дискусію за обраною темою;
- знати своєрідність зміни естетичних координат літератури і мистецтва залежно від соціокультурних трансформацій;
- знати особливості постколоніального прочитання художніх творів та тексту культури;
- володіти термінологією сучасної теорії літератури та міждисциплінарних студій;
- вміти презентувати власні оригінальні доповіді та проекти.

5. Результати навчання за дисципліною: *(описуються з детальною достовірністю для*

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	
Код	Результат навчання			
1.1	вміти на практиці застосовувати основні методологічні підходи під час написання наукових статей та підготовки наукових доповідей;	Лекція, самостійна робота і семінар	Творчі завдання, відповіді на семінарах.	9%
1.2	вміння проводити фахову наукову дискусію за обраною темою;	Лекція, самостійна робота і семінар	Творчі завдання, відповіді на семінарах.	8%
1.3	здатність аналізувати художні особливості будь-якого художнього твору – залежно від етапу розвитку літературного і мистецького процесу та розвитку творчих індустрій епохи;	Лекція і семінар	Творчі завдання, відповіді на семінарах.	10%
1.5	здатність на практиці застосовувати основні філософські та культурологічні ідеї, які вплинули на формування творчих практик сучасної української та світової літератур;	Лекція і семінар	Творчі завдання, відповіді на семінарах.	9%
2.1	вміти формулювати оригінальні судження та міркування про художній твір – в усній та письмовій формі (у вигляді публічного виступу, участі у фаховій дискусії, наукової статті, критичного огляду, рецензії, презентації чи будь-якої іншої мультимедійної форми).	Семінарські заняття	Робота над стійними творчими темами, які виконуються процесі підготовки до ару	8%
2.3	Вміти писати есе на задану тему	Семінарські заняття	Робота над самостійними творчими проектами, які виконуються у процесі підготовки до семінару	9%

2.4	Вміти формулювати тези для наукової дискусії, публічного виступу	Семінарські заняття	Робота над самостійними творчими проектами, які виконуються у процесі підготовки до семінару	9%
2.5	Вміти готувати презентації за обраною темою	Семінарські заняття	Робота над самостійними творчими проектами, які виконуються у процесі підготовки до семінару	9%
3.1	Прийняти і обґрунтувати аргументовані висновки стосовно художнього явища, літературного твору, тенденції розвитку сучасного літературного процесу	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота	Робота над самостійними творчими проектами, які виконуються у процесі підготовки до семінару	30%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни Програмні результати навчання (з опису освітньої програми)	1.1–1.5	2.1 –2.5	3.1
Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	+	+	+
Здатність працювати в команді та автономно.	+	+	+
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	+	+	+
Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	+	+	+
Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	+	+	+
Здатність осмислювати мистецтво слова як систему систем, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.	+	+	+
Здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки.	+	+	+
Володіння методами наукового аналізу і структурування літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.	+	+	+
Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з літературознавства, літературної критики тощо	+	+	+
Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.	+	+	+
Здатність формувати нові знання, ідеї, концепції в галузі філології.	+	+	+
Здатність планувати, організовувати, здійснювати і презентувати прикладне дослідження в галузі філології.	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання аспірантів:

семестрове оцінювання:

- Завдання, які виконуються у процесі підготовки до семінарів: зокрема творчі (написати есе, рецензію, підготувати тези тощо) оцінюються у десять балів;
- Відповідь на семінарі оцінюється за шкалою від п'яти до одного балу залежно від повноти розкриття поставленої проблеми.

підсумкове оцінювання у формі заліку:

- Виконання підсумкової контрольної роботи / творчого завдання, яке виконується аспірантом, оцінюється максимум у 30 балів.
- Аспірант не допускається до заліку, якщо він набрав менше, ніж 40 балів, не виконав завдання підсумкового контролю.

7.2 Організація оцінювання: завдання підсумкового контролю надсилаються на пошту викладача за тиждень до дати заліку.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90–100
Добре / Good	75–89
Задовільно / Satisfactory	60–74
Незадовільно / Fail	0–59
Зараховано / Passed	60–100
Не зараховано / Fail	0–59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин			
		лекції	семінари	консультації	Самостійна робота
1	Література і культура в умовах глобалізації	2			18
2	Наративи і метафори сучасного соціокультурного простору: досвід світової та української літератур	4	2		20
3	Постколоніальне перепрочитання культури і національного літературного канону	4			20
4	Візуальні мистецтва і сучасний літературний процес: естетика трансформацій	4			20
5	Дослідження у гуманітаристиці у контексті міжкультурних змін. Політика між культурності та дискусії довкола мультикультурності	4	2		18
6				2	
	<i>Підсумковий контроль</i>				
	ВСЬОГО	18	4	2	96

Загальний обсяг – 120 год., в тому числі

Лекцій – 18 год.

Семінари – 4 год.

Консультації – 2 год.

Самостійна робота – 96 год.

9. Рекомендовані джерела:

РЕКОМЕНДОВАНІ ІСТОРИКО-ЛІТЕРАТУРНІ, КРИТИЧНІ ПРАЦІ, НАВЧАЛЬНІ ПОСІБНИКИ

Основні:

- Ассман Я. Культурная память: письмо, память о прошлом и политическая идентичность в высоких культурах древности / Ян Ассман. – М. : Языки славянской культуры, 2004. – 368 с.
- Блум Г. Західний канон: книги на тлі епох / Гарольд Блум ; [пер. з англ. Р. Семківа]. – К. : Факт, 2007. – 720 с.
- Бурдые П. Социальное пространство: поля и практики / Пер. с фр. - М.: Институт экспериментальной социологии; СПб. : Алетейя, 2005. - 576 с.
- Гудков Л. Литература как социальный институт : статьи по социологии литературы / Лев Гудков, Борис Дубин. – М. : Новое литературное обозрение, 1994. – 352 с.
- Гундорова Т. Кітч і література. Травестії. / Тамара Гундорова. – К. : Факт, 2008. – 284 с.
- Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми / Тамара Гундорова. – Київ : Грані-Т, 2013. – 548 с.

- Добренко Е. Метафора влади: література сталинської епохи в історическому освіщенні / Евгений Добренко. – Мюнхен : Сангер, 1993. – 408 с.
- Завадський Ю. Віртуальна література. Нарис типології та поетики / Юрій Завадський. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2009. – 130 с.
- Зубрицька М. Homo legens: читання як соціокультурний феномен / Марія Зубрицька – Львів : Літопис, 2004. – 352 с.
- Лотман Ю. М. Культура и взрыв / Ю. М. Лотман. – М, 1992. – 272 с.
- Постколоніалізм. Генерації. Культура / за ред. Т. Гундорової, А. Матусяк. – К. : Лауріус, 2016. – 336 с.
- Рікер П. Ідеологія та утопія / Поль Рікер ; [пер. з англ. В. Верлока]. – К. : Дух і літера, 2005. – 386 с.
- Саїд Е. Культура й імперіялізм / Едвард Саїд ; пер з англ. К. Ботанова, Т. Цимбал [та ін.]. – К. : Критика, 2007. – 608 с.
- Філоненко С. Масова література в Україні: дискурс / гендер / жанр / Софія Філоненко. – Донецьк : ЛАНДОН–ХХІ, 2011. – 432 с.
- Хархун В. Соцреалістичний канон в українській літературі: генеза, розвиток, модифікації / Валентина Хархун. – Ніжин : ТОВ «Гідромакс», 2009. – 508 с.

Додаткова:

- Бовсунівська Т. В. Екфразис. Вербальні образи мистецтва : монографія / Т. В. Бовсунівська, Р. К. Бобрик, О. М. Виноградов, Л. С. Генералюк, Т. В. Гребенюк; ред.: Т. В. Бовсунівська; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2013. – 237 с.
- Література. Теорія. Методологія / Упоряд. Д. Уліцької. - К., 2006.
- Лотман Ю. М. Об искусстве: Структура художественного текста. Семиотика кино и проблемы киноэстетики. Статьи. Заметки. Вступления (1962–1993) / Ю. М. Лотман ; сост. Р. Г. Григорьев, М. Ю. Лотман. – С.Пб. : Искусство–СПб, 1998. – 704 с.
- Маценка С. Метамистецтво. Словник досвіду термінотворення на межі літератури й музики / С. Маценка. – Л.: Априорі, 2016. – 120 с.
- Просалова В.А. Інтермедіальні аспекти новітньої української літератури: Монографія / Віра Андріївна Просалова. – Донецьк: ДонНУ, 2014. – 154 с.
- Пьеге-Гро Н. Введение в теорию интертекстуальности / Н. Пьеге-Гро ; пер. с фр. Г.К. Косикова, В.Ю. Лукасик, Б.П. Нарумова ; общ.ред. и вступ. ст. Г.К. Косикова. – М. : Изд-во ЛКИ, 2007. – 240 с.
- Рисак О. О. Найперше музика у слові: проблема синтезу мистецтв в українській літературі кінця ХІХ – початку ХХ ст. / Олександр Рисак. – Луцьк: Вежа, 1999. – 402 с.
- Фесенко В. І. Література і живопис: інтермедіальний дискурс : [навч. посібник] / В. І. Фесенко. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2014. – 398 с.
- Шаповал М. Інтертекст у світлі рампи: міжтекстові та міжсуб'єктні реляції української драми. – К., Автограф, 2009.
- Ямпольський М. Память Тиресия. Интертекстуальность и кинематограф / М. Ямпольский. - М.: РИК «Культура», 1993. - 464 с.

9. Додаткові ресурси:

Сайти «Критика» (<https://krytyka.com/ua>), «Читомо» (<http://www.chytomo.com/>), «Літакцент» (<http://litakcent.com/>), «Букмоль» (<http://bokmal.com.ua/>).